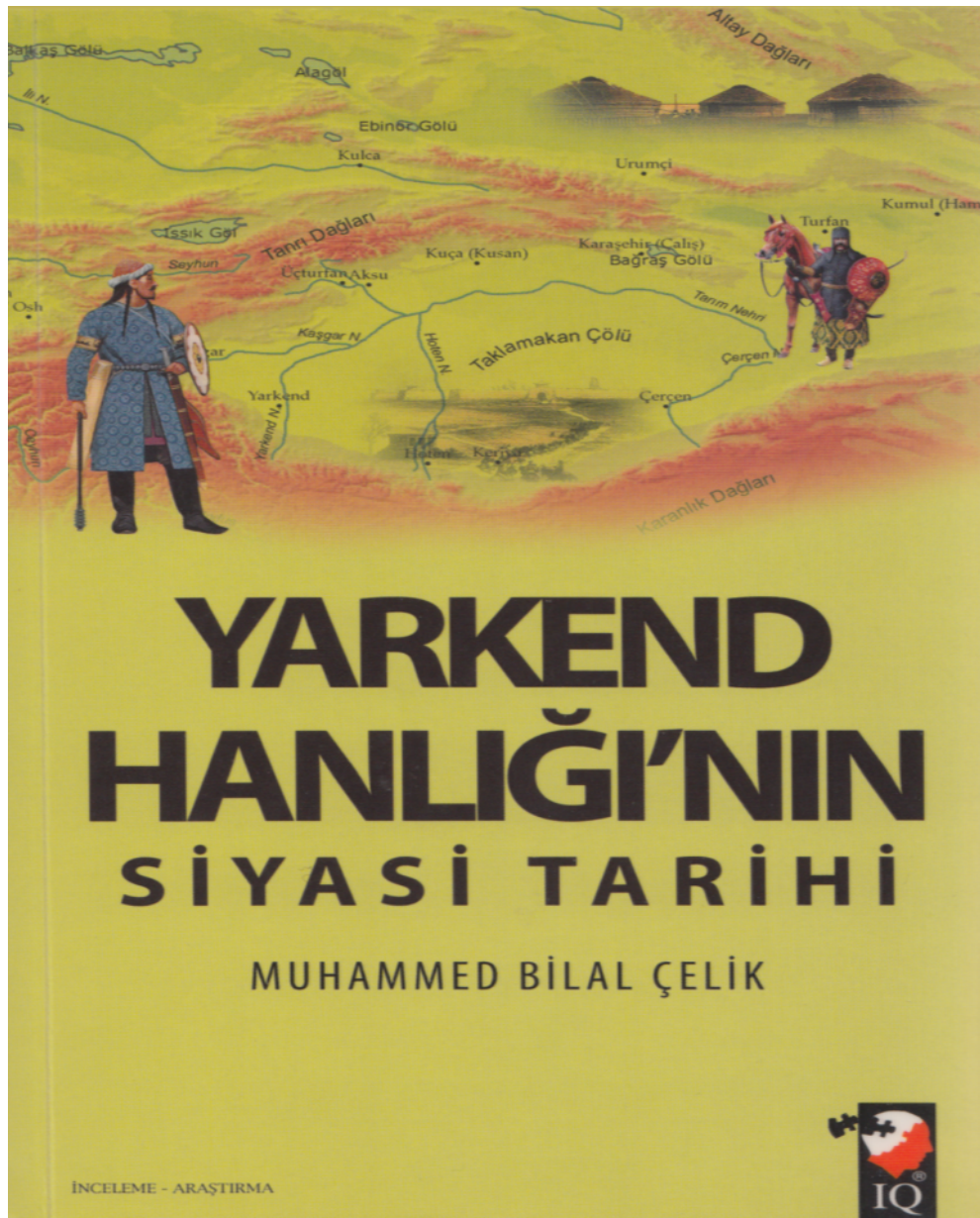

Uluslararası Uyğur Araştırmaları Dergisi, Sayı: 1/2 2013, Sayfa: 105-106.
Xelqara Uyğur Tetqiqati Jurnali, San: 1/2 2013, Sehipe: 105-106.
International Journal of Uyghur Studies, Volume: 1/2 2013, Page: 105-106.

Muhammed Bilal Çelik, *Yarkend Hanlığı'nın Siyasi Tarihi*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2013, 264 s.

Neşe ERENOĞLU*

* Dr., E-posta: nese80_@hotmail.com.

Yarkend (Yeken) Hanlığı Uygur kültür tarihinde çok önemli bir yeri olan hanlıklardan birisidir. Karahanlılardan sonra durgunluk sürecine girmiş olan Uygur kültürü Yarkend Hanlığı döneminde tekrar canlanmıştır. Edebiyat, özellikle müzik sanatı bu dönemde çok büyük bir gelişme göstermiş, Yarkend dönemin müzik eğitim merkezi haline gelmiştir. Bugün dünyaca ünlü olan Uygur 12 Makamı işte o dönemde oluşturulmuş ve sistematize edilmiştir.

Sultan Abdureşit Han, Kıdırhan Yarkendi ve Amannisahan dönemin önemli aktörlerindendir. Dolayısıyla Uygur kültürünün gelişmesi için elverişli zemin ve ortam hazırlayan bu hanlığın siyasi tarihi üzerindeki araştırmalar toplum-kültür-politika arasındaki diyalektik ilişkilerin daha iyi anlaşılmasında bize önemli örnekler sunacaktır. Muhammed Bilal Çelik tarafından hazırlanan "Yarkend Hanlığının Siyasi Tarihi" adlı kitap bu bakımdan önemlidir.

Söz konusu kitap 4 bölümden oluşmaktadır. 1. Bölümde Yarkend Hanlığının mekânsal arka planı, yani hanlığın kurulduğu coğrafya ve çevre özellikleri ele alınmıştır. Bu çerçevede Yarkend, Kaşgar, Hoten, Aksu, Turfan, Kumul gibi önemli şehirler ve bunların coğrafi, tarihi ve siyasi konumları anlatılmıştır.

Yarkend Hanlığı'nın siyasi arka planının ele alındığı 2. Bölüm'de ise Cengiz Han ve fetihler, Çağatay Hanlığı ve Doğu Çağatay Hanlığı'nın tarihi genel hatlarıyla anlatılmıştır.

Kitabın 3. Bölümü Yarkend Hanlığı'nın kuruluş ve yükseliş dönemlerinin açıklanmasına ayrılmıştır. Bu bölümde Yarkend Hanlığı'nın kurucusu Sultan Said Han ve haleflerinden Sultan Abdureşit Han, Abdülkerim Han, Muhammed Han'ın saltanat dönemleri ele alınmıştır.

Kitabın 4. bölümünde Yarkend Hanlığının gerileme ve yıkılış süreci ve bu süreçte rol oynayan Şücaeddin Ahmed Han, Abdullatif Han, Sultan Ahmed Han, Yolbars Han, İsmail Han anlatılmıştır. Yazar Yarkend Hanlığı'nın kuruluşu ve yıkılış sürecinde siyasi aktörlerin yanı sıra din adamlarının rolünü de dikkatle ele alıp incelemiştir.